

"La història vol que visquem junts amb la resta d'Espanya; però la vida vol que en drets i consideració siguem iguals."

De MIRADOR, 27 de març de 1930

EL VIATGE DEL PRESIDENT DE LA REPÚBLICA A BARCELONA

La concòrdia és un fet

Al cap de dotze dies de la proclamació de la República, Barcelona ha tingut l'honor de rebre la visita del president del Govern provisional. Aquest viatge tenia dues finalitats: reconèixer l'eficàcia del moviment republicà de Catalunya i esvaïr als ulls d'Espanya la sospita de separatisme que havien produït aquest moviment i el seu fet culminant: la proclamació de la República Catalana.

Es inútil ponderar l'entusiasme que va desvetllar el viatge presidencial. Tothom ha reconegut que la manifestació popular de diumenge només pot ésser comparada amb una altra història que potser convindrà ressuscitar i posar de moda: la Solidaritat catalana. Barcelona, poble viu, fornald'idees, sap mobilitzar-se quan cal.

No és ja tan inútil subratllar que la capital de Catalunya va demostrar a qui sapiga llegir, als qui coneixen aquest país, que el separatisme només pot existir si és abonat per la incomprensió, per la dèria de l'unitarisme i el centralisme, o per una manca d'esperit liberal que comprometria seriosament el programa que pretén construir una Espanya nova. Diumenge varen victorejar Espanya milers de persones que durant tota la seva vida haurien considerat aquest victor com la pitjor blasfèmia política. Si s'ha viscut a Catalunya, i si no es té la mentalitat d'un

A B C, us adonareu de seguida que en una Espanya que tingué la voluntat i la intel·ligència suficients per resoldre els problemes de llibertat, una Catalunya lliure seria l'alcaldie de l'espanyolisme. Si després de la manifestació de diumenge, si després de l'abraçada d'Alcalà Zamora amb Macià, l'home que fins ara ha estat el líder intransigent del separatisme, hi ha nuclis que fingeixen dubtar de la bona fe de Catalunya, caldrà preguntar-se, com els separatistes de vint-i-cinc anys enrera, si el que és debat no és una qüestió patriòtica sinó una qüestió d'influència i de predomini polític entre dues ciutats. Si el plet fos tan poc patriòtic, tan vulgar — tan «garbancero», dirien en espanyol — ens atreviríem a dir que la manca de patriotisme no ve de la nostra banda, i profitzaríem, amb la seguretat absoluta d'encertar, que, tard o d'hora, la partida és nostra.

Però, no ens embalem. Estem segurs que el president del Govern provisional ens va comprendre, i també estem segurs que els homes que formen l'actual Govern són de bona voluntat. Ens atreviríem a insinuar que un gran tant per cent dels perills contra Catalunya veient de Catalunya. El pitjor perill, en aquest moment, podem ésser els catalanistes, la majoria dels catalans. Aquest perill pot revestir diverses formes — i consti que ja parlàvem d'això pel març de l'any passat en comentar la visita dels intel·lectuals espanyols—. D'una manera més o menys directa i immediata, les qüestions de sentiment poden determinar una situació política. Alerta, doncs, perquè és tan perillós jugar amb els sentiments dels altres, com seria perillós que de l'Ebre enllà juguessin amb els nostres sentiments. Diumenge varem donar una prova solemne que no ignorem aquest factor, i aquesta prova no fou un resultat del càlcul, sinó una expansió espontània dels nostres sentiments. Del març de l'any passat fins ara s'ha fet molt camí.

Aquella visita podia ésser el començament d'una nova idealitat hispànica. I la jornada de diumenge, després de tots els esdeveniments d'aquests dies, podria representar un pas bastant decisiu en aquest camí.

L'altre perill seria que a l'hora de establir i presentar un estatut cometéssim el primer pecat contra el liberalisme i sentís-sim més l'esperit de partit que l'esperit de poble. Si en aquest moment suprem donem un espectacle i dividim l'opinió catalana, es dirà de nosaltres el que durant més de dos segles s'ha dit de Polònia: diran que no ens sabem entendre, que som incapaços de governar-nos. Si l'esperit de poble, que en aquest moment ens ha de salvar, fos substituït per un esperit de partit, l'esperit d'una

ortodòxia partidista, potser ens exposaríem a perdre-ho tot i a fer el major dels ridículs.

Cal no oblidar — i ja és molt haver-ho de dir — que a Barcelona hi ha preocupacions de caràcter social tan fortes que, en el cas de sortir a la superfície, tots els altres problemes polítics quedarien sota la taula. I

Alcalà Zamora i Macià

quan els problemes polítics tornarien a surar, la situació podria haver canviat radicalment.

També sembla que oblidem el resultat de les eleccions a Barcelona. Els periòdics no han tingut temps d'estudiar l'escrutini de la votació del dia 12, perquè els fets s'han anat estalonant i creixent en importància. Val, però, la pena de fixar-se que amb un sol factor polític que es desplaçés, n'hi hauria prou per traspasar profundament els resultats de les últimes eleccions.

Tots aquests factors polítics giravolten per l'espai. Pot passar un cometa amb una cua de gasos asfixiants. Afortunadament està en la nostra mà influir en la seva òrbita. Però l'encegament del triomf ens priva de veure'ls. El bon polític, el que guanyarà la victòria final, serà el que els pressenti i n'endeveni el curs.

Els Dijous — Blancs

Molts republicans s'han escandalitzat un xic que amb motiu del viatge del president del Govern provisional de la República a Barcelona no funcionés cap mena de protocol.

El plany és una mica exagerat i segurament no hi haurà cap mestre de cerimònies que gosés negligir la força de l'emoció com a element d'espectacle.

No obstant, si comentem en família la diada de diumenge, ens adonarem de seguida que va tenir dues parts: l'arribada i la festa a l'Estadi. Quant a l'arribada, no hi ha res a dir. Millor que l'entusiasme s'ho emportés tot, començant pel protocol; millor que el president no pogués veure les tropes perquè el poble s'ha barrejat amb els soldats formant un sol exèrcit; millor que els músics no poguessin tocar «La Marseilles» perquè l'allau humana havia dispersat els músics, i el cornet i una cent metres lluny del bombo, i el bombo mig quilòmetre lluny dels platets. No hi ha res que els dos presidents, Alcalà Zamora i Macià, arribessin un xic masegats al Palau de la Generalitat: l'efusió s'ho emportava tot. Els que hem vist una arribada del rei, jo que he vist l'última arribada d'aquest gran anarquista coronat i puc assegurar que, malgrat haver estat ordenat que els funcionaris fes-sin festa, el passeig de Gràcia era gairebé desert, i el cordó de gent, format per una espessor de tres o quatre persones, arribava només fins al Majestic Hotel, no enyorem ni la formació correcta de les tropes, ni el riure simiesc del monarca. Aquella gentada i aquell entusiasme de diumenge eren tan violents com una força de la Naturalesa.

Però a la tarda, a l'Estadi, les 55.000 persones que l'ocupaven eren contingudes i emmarcades per les línies arquitectòniques d'una construcció feta a posta per amagar-cemar gent. Era, doncs, natural que els organitzadors de la festa s'haguessin preocupat una mica del protocol. En aquell moment, el protocol hauria contribuït a l'entusiasme. Una banda de música no hi hauria espallat res. Però això no té importància. En té molta més que la tribuna presidencial fos plena de gom a gom, fins a tal punt que els experts deien que la gent que mancava al gol del Migdia — unes quatre o cinc mil persones, l'únic buit que es veia a l'Estadi — s'havien instal·lat a la tribuna del president. El cronista pot assegurar que des de la tribuna general va veure com, durant una estona, pululaven a la tribuna de la presidència uns xicotets que una estona abans li havien obert la porta del taxi... I això, francament, és excés de democràcia.

Com també és excés de democràcia que es permetés que, quan el president va baixar al camp, els jugadors i un nombre considerable de badocs fessin una pinya al voltant del president. Tots haureu vist al cinema els presidents Hoover i Doumergue al mig d'un camp d'esports, i us haureu adonat que el cerimonial és molt distint, i que hi ha un cerimonial.

Es clar que tot pot disculpar-se en un dia d'entusiasme, però, tanmateix, ha d'ésser un xic més difícil acostar-se al president. La República també té un estil i un protocol, i si algú s'havia imaginat que demà aniríem amb el president a fer una costellada plejada, sofrirà una gran decepció. Més i millor que el rei, el president representa vint-i-tres milions d'espanyols.—M. B.

MIRADOR INDISCRET

Els refiats

En Casabó, aleshores que es proclamava la República prenía l'auto cap a Camprodon.

Un amic que el va veure, li va exposar la seva temença que passés algun esdeveniment important.

—No tinguis por—va fer Casabó, amb to de suficiència.

I va afegir:

—En Cambó m'ha dit que no passaria res.

República i beneficència

El dia de la proclamació de la República, el poble de Manresa situat davant de la Casa de la Ciutat, va exigir que li entreguessin el retrat d'Alfons XIII. Naturalment, li fou donat i hom el cremà joiosament. Després, el poble va reclamar el retrat del general Despujols que figurava en la galeria de manresans diguem-ne il·lustres. L'alcalde senyor Selvas va trobar una solució molt hàbil.

—Més val que no cremem aquest retrat—va dir—, el vendrem en una subhasta pública i la quantitat que se'n tregui, serà destinada a beneficència.

Efectivament, així s'ha fet. Uns familiars del general Despujols han pagat del retrat 5.200 pessetes les quals han estat entregades a l'Hospital de Manresa.

—Vaja—deia un manresà no il·lustre— aquests han estat els primers monàrquics que han pagat car l'adveniment de la República.

12 + 14 = 26

L'encarregat del marcador de l'Estadi, probablement atabalat per la febre republicana que dominava l'ambient, es dedicà amb una constància exemplar a equivocar tots el números que havia de marcar. Durant el match de rugby, sobretot, arribà a fer veritables filigranes de confusió. Tot era treure i posar números, cada vegada més lluny d'osques. Per això, quan en el seu discurs, el senyor Alcalà Zamora va dir: la suma del dia 12 i del 14, nos traen este magnifico dia 26..., un espectador comentà:

—L'home del marcador deu opinar el contrari.

La flamenca a l'Estadi

Diumenge passat, a l'Estadi, hom tingué ocasió d'admirar una senyora, visiblement maridada amb un delegat estranger del Comitè Olímpic, la qual lluita, un esplèndid mantó de Manila!

La bona senyora no podia dissimular la seva estupefacció davant la general absència, entre el públic femení que omplia les tribunes, de l'espanyolíssima peça de vestir.

El senyor Ribé, amable i amant, se li va acostar amb la santa intenció de treure-li un pes de sobre.

—No en faci cas, senyora—li va dir—. Amb això de la República, sap?, ningú es recorda ben bé del que s'ha de posar...

Sentiments aristocràtics

Les llàgrimes de les grandeses d'Espanya amb residència a Barcelona aquests dies han produït pinsols impressionants.

No se n'adonen aquestes distingides aris-

tòcrates que al Ritz hi ha moltes orelles i tot se sent.

L'altra tarda una coneguda comtessa madrilenya casada amb un comte català, deia: *¡Ah! lo que es yo no vuelvo a confesar; imagínate lo que representa arrodillarse ante un cura republicano!...*

Més sentiments

Com tothom sap, la fugida dels ex-sobirans d'Espanya ha deixat molt tristos a alguns membres de l'aristocràcia barcelonina, que, malgrat ningú no es recordi d'ells, s'han cregut en el deure d'espantar-se. Molts d'ells fins han abandonat el seu domicili i s'han traslladat als grans hotels, com si fossin places fortes de l'antic règim.

Per la ciutat es comenten algunes anèctotes d'aquests nobles retirats. Heus ací una d'elles.

Fa dies arribava a un gran hotel, on s'ha instal·lat, una senyora amb títol nobiliari quan li va sortir al pas el seu marit:

—Saves que se ha muerto la Infanta Isabel?

—Sí—respongué la dama amb cara de dolor—. *yo ya he llorado.*

I llavors ell, que encara no ho havia fet, es tregué el monocle i s'eixugà els ulls, que començaven a humitejar-se-li.

Venjança negra

Com se sap—o com, potser, no se sap encara prou—el senyor Vinaixa ha estat nomenat governador civil de Palència.

El nomenament, no ho negarem pas, produït en certs llocs una certa sorpresa. Per exemple, un amic d'en Lerroux va preguntar-li:

—Com és que heu donat aquest càrrec a En Vinaixa?

—És una venjança—contestà el ministre d'Estat—. Una vegada, a Palència, em varen apedregar.

La flameta de la il·lusió

Quan era imminent el canvi de règim, En Sert va anar a veure En Cambó, que encara estava a Espanya. El va trobar molt capficat pels esdeveniments i trist pel desastre que això representava per les seves ambicions d'home d'Estat.

En Sert va parlar de política.

—De totes maneres—digué—no s'han de perdre les coses a la tremenda. Mireu a França: les eleccions del 1914 van ésser fetes contra Poincaré, i al cap d'un parell d'anys la mateixa Cambra de Diputats sorgida d'aquelles eleccions l'anava a buscar com el salvador de la pàtria. I les eleccions del 28 foren fetes tot el signe Poincaré.

En Cambó va semblar que no acusava la frase d'en Sert i canvià de conversa, però en acomiadar-se, tingué un moment de coratge i digué amb veu ferma:

—D'aquí sis mesos em cridaran.

Mala tria

En una reunió de financers, no fa molt temps a Barcelona, un dels homes polítics d'aquí comentava amb el fill d'un títol nobiliari madrileny, les aptituds de tota la camarilla que volta a en Cambó.

—Miri—li deia el català—, aquesta colla de nois han agafat tots els defectes d'en Cambó i no han agafat cap de les seves qualitats.

—Ah, vamos—li respongué l'altre—. Han dejado escapar la Chade i se han quedado con el corcho...

Piquiponiana

A Pich i Pon se li atribueix la següent frase:

—...i pagades totes les despeses, quedarà un remenament de tantes pessetes...

El Dr. Bellido, viatger

El doctor Bellido gaudeix—i ben justament guanyada per cert—d'una fama extraordinària d'ésser amic de viatjar acompanyat d'una voluminosa càrrega de paquets.

A propòsit d'aquesta honestíssima debilitat hi ha qui explica—sentida dels llavis del propi doctor—la següent anèctota.

El doctor Bellido havia anat a París per uns afers mèdics, i, un cop aquests solucionats, cuita cap al Quai d'Orsay per tornar-se'n a Barcelona. En ésser a l'estació, però, li vingué un íntim rubor en adonar-se que no portava ni un sol paquet. Agafà un taxi i es féu portar a la botiga de juguets més pròxima.

L'endemà feia una entrada apoteòsica a casa seva, portant un cavall de cartó i un coixí de fer puntes per a la seva mainada.

Descuít

Aquesta debilitat del doctor Bellido suscitaria una admiració ben relativa si no anés avalada amb l'eloqüent particularitat que mai s'ha oblidat un sol paquet.

Hi ha un cas, però, que ve a ésser un parèntesi que s'interposa al seu admirable rècord de coses inoblidades.

Un dia, en baixar del tren—com de costum—passà llista dels paquets que portava i... exacte! Ni un més ni un menys. Però en girar-se cap als seus menuts l'ensurt fou dels de categoria.

S'havia deixat oblidada una criatura a dalt del tren.

La República a l'Estadi

Aquella Sra. Raposo

S'ha reprès, per fi amb possibilitats d'èxit, una campanya pro destitució de la catalanòfoba senyora Raposo, directora de l'Escola Normal de Mestresses de Barcelona, que es creia un puntal de la dictadura i no n'ha estat mai res més que una humil servidora.

Durant l'excursió que a últims de l'any 1929 feren les normalistes de Barcelona, per tal de visitar l'Exposició de Sevilla, s'aturaren a diverses ciutats d'Andalusia, i a tot arreu rebieren mostres d'atenció. L'Ajuntament de Granada, per exemple, organitzà una festa típica en honor de les normalistes barcelonines. Mentre actuaven «cantaores i bailaoras», tot anà molt bé, però quan fou qüestió de ballar els assistents, la senyora Raposo circulà ordres:

—La Normal de Barcelona es una escuela de maestras y no de tanguistas. Tomaré nota de las que bailen y todas ellas serán suspendidas en los exámenes.

Tanta afició a la dictadura n'hi havia fet establir una de més modesteta, però igualment vexatòria, pel seu compte.

Els genis de la dramàtica

Abandonat en una taula de l'Ateneu hem trobat aquest fragment de diàleg que deu pertànyer a algun drama en gestació d'algun dels nostres genis de l'escenari. Diu:

«Sam.—Tu no saps que jo t'he donat més que la sang!

«Car.—Tu? Tu, el que t'has arrossegat...»

«Sam.—Perquè t'estimo!

«Car.—Que hauries consentit els meus cops...»

Ens sembla que ens agradarà.

Comprar una ganga

Un dels esdeveniments artístics de l'any sol ésser la tradicional exposició Cases, Rossinyol, Clarassó, a la Sala Parés.

L'èxit artístic de la celebrada fa poques setmanes fou molt gran, però sembla que no ho fou tant l'èxit econòmic. Quan vet-àcel que, l'altre dia, la premsa donava compte que en Rossinyol havia sofert un agreujament dels molts mals que el sotgen, i, oh virtualitat de la propaganda!, començaren a presentar-se a casa seva una corrua de licitadors pels quadros que de l'exposició li quedaven. Un dels compradors, conegut contractista d'obres, que abans del directori únicament feia col·lecció de cap-i-cues, fa tractes amb l'esposa del pintor:

—D'aquests tres prengui el que vulgui, però no n'hi rebaixaré ni un centim de sis mil pessetes.

—Em quedaré aquest que hi ha més vermell, i ací en van cinc mil!

—Sis mil i compra una ganga, perquè el meu marit està molt greu i pensí que si es morís en valdria tot seguit vuit mil.

—Com vuit mil?—respon en Rossinyol, que des del llit escoltava el mercader.—Així que estigui de cos present, ja et guardaré prou de donar-ne cap per menys de dotze mil!

Els xerraires "da Camera"

Tothom sap que als concerts de l'Associació de Música «da Camera» el públic parla que és un gust.

Diferents vegades la premsa n'ha parlat i els directius de l'Associació han cercat procediments per aturar les converses.

Al concert Cassadó de dilluns passat, un senyor que si no ens equivoquem és advocat i es diu Pujol i Germà, dirigí una allocució al públic invitant-lo al silenci. Va dir tot allò que cal dir, però també va dir una cosa, si més no, impensada: que les dones fessin servir la seva feminitat per obtenir el desitjat silenci.

Caricatures contra la monarquia

Repasant revistes velles veureu desfilat tots els sobirans d'Europa. Però els mateixos dibuixants que en pintar el rei Eduard VII i Guillem II, per exemple, feien de comentaristes polítics, canviaven de to quan es tractava d'Alfons XIII. L'aspecte faraònic de la dinastia espanyola excitava els caricaturistes a atacar i fer mofa de les persones reials.

El lector trobarà, en aquesta pàgina i la següent, unes quantes caricatures publicades per *L'Assiette au Beurre*, revista que va dedicar alguns números monogràfics a Espanya (generalment obra del portuguès Leal da Cámara), l'entrada dels quals fou rigorosament prohibida al seu temps.

Si alguna vegada la famosa divisa inventada per l'amic Sunyol i Garriga ha tingut un sentit exacte, indiscutible, ha estat en ocasió de la magnífica festa del passat diumenge, a l'Estadi. Esport i ciutadania... Els oradors hàbils han teixit tota mena de combinacions a base d'aquestes dues paraules: que si la política és un esport, que

teixa representació. Els jugadors barcelonins varen enllestir la seva feina en una hora i mitja. Els catalans de les tribunes, potser en tindran per més estona...

Tots recordem perfectament la tarda solenne de la inauguració d'aquest mateix

La multitud davant de la Generalitat, diumenge al matí

si l'esport és una política... Tant li fa. Diumenge, veïrem un Estadi republicà i un festival esportiu o, si voleu, Estadi esportiu i festival republicà. Els conceptes es poden confondre fins a l'infinit i, de tot plegat, només en pot quedar un record alegre, cordial i ple d'esperances per al poble de Catalunya.

Per primera vegada hem vist que la multitud que omplia un dels nostres camps d'esport estava més interessada i fins si es vol apassionada per l'espectacle que se li prometia en la llotja presidencial que no pas pel que se li oferia sobre l'herba verda de la pista. Per una transposició paradoxal, diumenge, les veritables vedettes de la tarda eren els senyors Macià i Alcalà Zamora i no En Zamora i En Samitier. Sort en vàrem tenir. Perquè si la inflamació passional del públic s'hagués desviat concretament sobre l'interès del match ens hauríem trobat amb una tarda pessima, lamentable.

Algunes vegades, a Catalunya sobretot, els esportius han estat el pretext de les expansions patriòtiques del poble. Es a dir, que l'esport ha estat el puntal de la política. Diumenge, hom va fer, en certa manera, la pau. Els polítics foren els puntals de l'esport.

Sobre el camp, hi havia entaulada una partida entre Irlanda i Espanya. A les tribunes, en les antesales i en l'ambient, es dirimia un match entre Catalunya i Espanya. El partit de futbol va acabar amb un empat. El match polític va acabar, de moment, amb la victòria mútua dels dos bàndols. El temps ens dirà, potser més aviat del que ens pensem, si aquest resultat sorprenent es decanta d'una manera sensible per una banda o l'altra. Ara per ara, l'optimisme permet a tothom de cultivar les millors esperances.

Sobre el terreny de joc, uns catalans portaven la representació d'Espanya. A les tribunes, uns altres catalans portaven la ma-

Estadi. El 20 de maig de 1929, segon dia de l'Exposició, Alfons XIII seia a la llotja presidencial. L'acompanyaven el general Primo de Rivera, el marquès de Foronda, el general Barrera, el baró de Viver, En

L'Estadi, diumenge a la tarda

Milà i Camps... Els murs de l'Estadi estaven perfilats per la nota joiosa de les ensenyes de totes les nacions. En el lloc d'honor, la bandera de la monarquia espanyola presidia en mestressa absoluta. Sols hi mancava una bandera, a l'Estadi: la de les quatre barres.

Aquell dia, hi havia música. Els altaveus llençaven sobre la multitud les notes greus de la *Marxa reial*. En el camp, lluitaven

hauríem silenci, i els castellans escoltaven unes paraules que abans no haurien permès. Els avions feien voleiar per damunt la multitud els colors vius de les quatre barres i hi havia uns oficials que es quadraven militarment davant d'En Macià.

I dominant tot aquest espectacle joios, un immens interrogant s'aixeca sobre l'horitzó. Catalunya? Espanya?

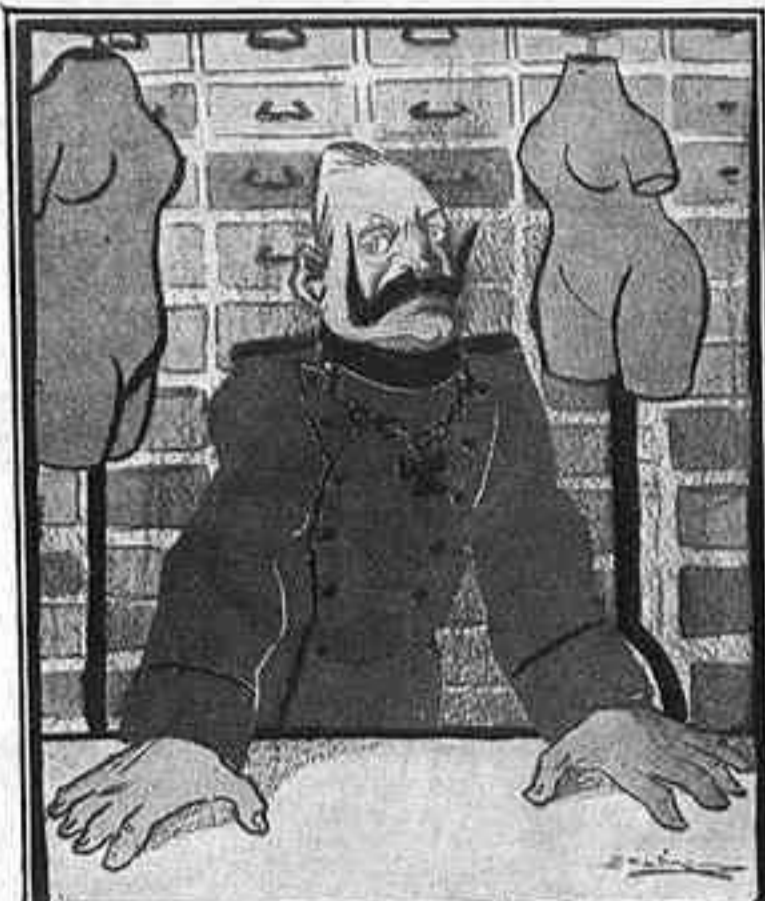
JOSEP MARIA PLANES

CARICATURES CONTRA LA MONARQUIA

El rei, a Eduard VII. — Vós que us heu ocupat tant del millorament de les races de cavalls, heu fet ben fet de comptar amb mi per millorar les races reials.

(Del número de *L'Assiette au Beurre* del 6 d'abril de 1907, dedicat a Alfons XIV)

—Jo sostinc que una gran duquessa alemanya hauria portat millor la corona d'Espanya que una simple Battenberg!...

(Del número de *L'Assiette au Beurre* del 2 de juny de 1906, dedicat al matrimoni d'Alfons XIII)

La reina mare. — Acaba de néixer un príncep? Pse! Què vol dir això?... A la seva edat, ja feia sis mesos que el meu fill era rei!

(Del número de *L'Assiette au Beurre* del 6 d'abril de 1907, dedicat a Alfons XIV)

L'APERITIU

Història contemporània de l'Estadi. — 20 de maig 1929. — L'Estadi és nou de trinca i ple de gom a gom, la massa del públic i les franges d'arquitectura vistes des de la tribuna central fan l'efecte d'unes grans torrades atapeïdes de caviar. Hi ha banderes de tot arreu; només hi manca la nostra, la catalana.

Juga una selecció del país amb els Bolton Wanderers, finalistes de la copa d'Anglaterra. Som als primers dies de l'Exposició. L'ànima dels barcelonins va amb sabates de xarol, unes sabates que apreten pertot arreu, però que fan un efecte màgic. El Rolls del duc d'Alba ha desfet el rímel de totes les xicotetes que xuclen l'aperitiu a les terrasses. El marquès de Foronda ha arribat a unes proporcions majestàtiques; els pequesinos, els trinxeraires, la caravana que ha pagat M. Citroën, els venedors de gomes pels paraigües, tots plegats neden en una felicitat de granadina amb sifon.

A la presidència de l'Estadi hi ha l'exerci amb tota la família. Les dames porten vestits de color de fum i de color de rosa. Els homes porten un barret de copa i un jaqué flamants.

En un descans em passejo pels corredors, el públic a peu dret escolta el metall de la *Marxa reial* amb una positiva indiferència, molts dels presents és possible que reneuguin en veu baixa, però no es sent ni una mosca. Tot passejant pel corredor, topo materialment amb Primo de Rivera; el dictador porta una armilla de color de cacauet i una corbata blau metàl·lic. El contacte de l'abdomen d'un dictador no m'emociona gens.

Aquest dia memorable és el dia que he sentit més que Barcelona era una colònia del rei d'Espanya.

1 de juny de 1930. — L'Estadi és el mateix, les mateixes torrades de caviar; el públic, però, una mica més reduït. Es juga la final d'Espanya. La bandera catalana encara és a la presó, però la pompa s'ha desinflat; s'han dit moltes misses per l'ànima del Dictador, que com sap tothom va morir a París.

A la tribuna hi ha els mateixos personatges reials. S'ha de confessar que han canviat una mica. Els barrets de copa s'han substituït per uns flexibles d'aparent democràcia, uns barrets sense gota de pretensió. Les dames van senzilletes. Alfons de Borbon porta una americana de color d'ala de mosca i té un aire cansat, com si dugués pols al bigoti. El general Berenguer té un aire de regidor radical, no sembla el cap del Govern ni el cap de res. L'infant don Carles és un país de mitja vida sense gota de brillantor militar.

L'Estadi ha perdut aquella rigidesa d'espectacle colonial, la presència dels reis no commou a ningú; s'estan allí com uns simples espectadors.

El partit entre el Bilbao i el Madrid ha pres al final unes proporcions canibalesques. L'espectacle del primer de juny de 1930 va ésser una cosa tronada, descolorida, sense nervi.

26 d'abril de 1931. — Continua el caviar; els granets, però, brillen d'entusiasme. De moment seixanta mil mocadors volen per l'aire. Escalata una oació que fa tremolar el cel. A la tribuna no hi ha cap rei ni cap marquès de Foronda. La tribuna està plena de ciutadans, més ben dit, plena de poble.

Entre el poble de la tribuna, hi ha el president Macià, el ministre i president Alcalà Zamora, el ministre Nicolau d'Oliver, les autoritats de la República, els amics de les autoritats, el Comitè Olímpic Internacional. Entre els olímpics n'hi ha un d'una barba blanca, i el públic de moment es pensa que és el pare Miquel d'Esplugues disfressat.

Partit entre Espanya i Irlanda; partit dolent, ensopit, però no hi vol dir res; avui la pilota és el de menys, els jugadors verds i vermells sembla que es facin reverències, tots tenen els ulls per la tribuna, per les encaixades dels presidents Macià i Alcalà Zamora, pels rams de flors, pel color i l'alegria de l'espectacle.

Fa gairebé dos anys que l'Estadi va néixer a la vida esportiva, el seu primer moment va ésser, com he dit, típicament colonial, de vergonya per tots, una vergonya que no varen netejar els barrets de copa ni la tarda esplèndida.

En el primer gran moment republicà de l'Estadi, han volat totes les banderes, i la nostra, la dels quatre pals vermells, gran, magnífica, multiplicada.

La bandera de la Generalitat de Catalunya, la que era a la presó com tantes coses que ens afecten directament al cor.

Tota la festa ha tingut un aire improvisat, amb aquesta cosa una mica olla i flexible de les improvisacions. En el moment colonial no van oblidar-se de les orquestres, ni de les marxes que ferien la nostra dignitat i en canvi, en el moment de l'alegria i de la reivindicació, es van oblidar la música, però no hi vol dir res, els himnes de la llibertat els portàvem tots els espectadors en el fons del pit, de música en sobrava...

L'Estadi ha deixat d'ésser un estadi colonial, s'ha rentat de la ignomínia del seu naixement; jo confesso que el diumenge passat em va donar la sensació clara i precisa de l'estadi d'un poble lliure.

Fins aquí la història contemporània del nostre Estadi.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

NOVETATS EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

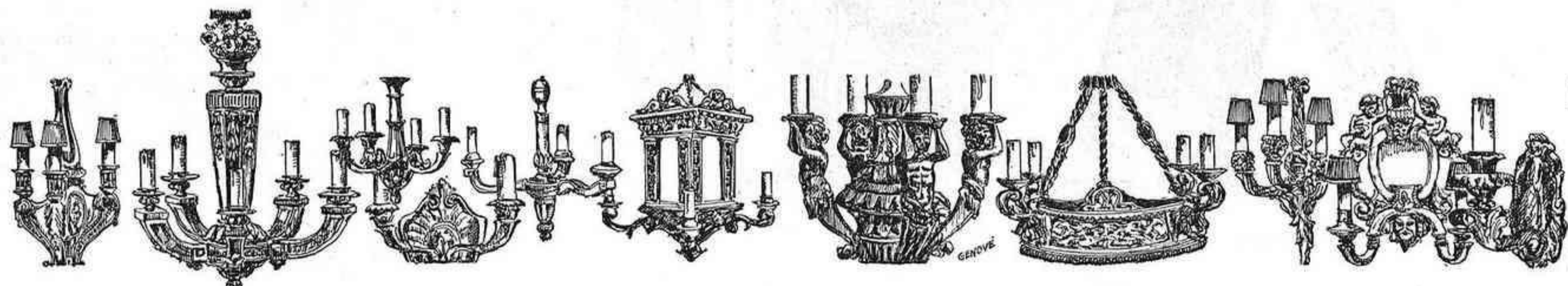
URODONAL

treu el dolor de ronyons perquè dissolt l'àcid úric

Estic satisfet del resultat obtingut amb URODONAL en tots els casos en que està indicat.

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA

Consulte de la Facultat de Medicina de Sevilla

LAMPARES, APLICS I CORNUCOPIES D'ESTIL
LENA, S.A.
Barcelona
Exposició i venda:
Rosselló 238, junt a Passeig de Gràcia

UNA MIDA QUE ERA NECESSARIA

La reducció de l'Exèrcit

L'obra del govern provisional va seguint el seu camí amb tant de fermesa com de tacte: val a dir que el poble ho secundava d'una manera admirable, i l'exèrcit, que fins ara havia gaudit d'una fama, segons s'ha vist injusta, de militarisme, està donant proves de posseir un esperit cívic molt per damunt d'aquell del segle passat, de les guerres civils i els pronunciaments. L'exèrcit de 1931 té totes les característiques morals per arribar a ésser un exèrcit a la moderna.

Dos entredobles s'hi oposaven fins ara. La Llei de Jurisdiccions, que sots color d'emparar-lo, el desorbitava i el mesclava en qüestions alienes al seu professionalisme; cosa que per força l'havia d'afèblir, com hem demostrat diverses vegades des d'aquestes columnes; i, després i sobretot, la quantitat excessiva de militars existent en el nostre exèrcit en peu de pau.

Espanya posseïx en l'actualitat uns vint-i-tres mil militars — solament de generals, n'hi ha 600 —. Com sigui que en peu de pau, actualment, té 80.000 homes de tropa, resulta que si fem un senzill càlcul, consistent a restar els 23.000 militars del total vint-i-tres mil, tindrem, en xifres rodones, la quantitat de 60.000 soldats: i en dividir el nombre de soldats pel d'oficials, ens trobarem que correspon un militar per cada tres soldats; quantitat evidentment fantàstica.

El nombre de coronels que Espanya tenia en començar l'any 1914, era superior al d'Alemanya, la qual es preparava aleshores per fer la guerra, amb un exèrcit permanent de 900.000 homes. Espanya, en aquell temps, en tenia 100.000.

I, a present, tenim més oficialitat que França i Anglaterra sumades.

Els defectes d'aquesta inflació són evidents: no tan solament perquè obliguen l'Estat a destinar la part més important del seu pressupost a guerra, en una forma exorbitant i desproporcionada, sinó encara, perquè, a fi de donar feina a tot un nivell de personal, cal deformar l'exèrcit, augmentar inútilment els destins, crear una estranya burocràcia, empescar-se comissions, etcètera, etc.

Això està en perfecta contraposició amb la concepció moderna de la guerra, que demana un exèrcit reduït, molt preparat i molt eficient, on cadascun dels elements tingui la seva aplicació precisa.

Aquesta elefantiasi militar era una de les culpes més grosses de la Restauració, i, a qual, en comptes de reduir els quadros massa esllanegats per la confluència de personal provinent dels dos exèrcits de les guerres carlistes, va augmentar-los, volent crear una mena de casta que li servís d'instrument d'opressió del poble.

Com sol succeir, la primera víctima va ésser l'exèrcit. El primer resultat de la inflació del personal va ésser que el ministre hagués de fer economies pel cantó de l'armament. Criminalment van ésser enviats l'exèrcit i la marina a l'empresa de Cuba.

La segona víctima ha estat la monarquia. Primo de Rivera, el liquidador, l'hereu-escampa del passat règim, va imposar-se amb un pronunciamiento a l'antiga usança.

Quant al poble, simplement, ha recobrat la seva llibertat.

Però la solució del problema militar d'Espanya, en aquest aspecte, volia i vol molt

de compte: una solució massa radical hauria repercutit contra persones que, al cap i a la fi, no tenen cap culpa. Reduir els quadros per decret i llençar el personal al carrer seria una injustícia, quan no una imprudència.

Per això la tasca legislativa de l'actual govern provisional ha començat per allà on calia: ha tancat l'acadèmia general. Això, automàticament, fa que no vagi prenent increment el nombre d'oficials que ja existeixen.

MANUEL AZANA
Ministre de la Guerra

Pel que fa als que ja existeixen, és clar que s'hauria pogut recloure'n la quantitat per decret i passar-los a la reserva automàticament, respectant-los el sou que guanyen. Però, de tota manera, la disposició hauria pres un caràcter de violència i, potser, d'atropell envers persones que tenen guanyada una plaça mitjançant unes oposicions, uns estudis, unes pràctiques i un contracte amb l'Estat.

Més convenient i delicada és la fórmula que s'ha trobat: concedir als militars el dret a demanar el retir amb tota la paga. Així són ells que prenen la iniciativa per un acte de lliure voluntat.

I és de creure que la mesura tindrà eficàcia; perquè, en primer terme, és evident que totes aquelles persones les quals, per la força dels seus sentiments monàrquics, han de trobar-se violents dintre l'exèrcit de la República, demanaran per retirar-se i no es podran plànyer que se'ls hagi tractat d'una manera injusta ni venjativa.

I, en segon lloc, tots els que vulguin lliurar-se a tasques civils, saben que poden fer-ho en una forma avantatjosa. Car sempre tenen una base econòmica fixa. No dubtem que aquesta perspectiva temptarà més d'un.

I, finalment, retornat l'exèrcit a la seva òrbita professional, amb la supressió de la Llei de Jurisdiccions, i consolidat amb la minva dels seus quadros fins a una proporció racional, podrà ocupar el lloc que li pertoca entre els d'Europa, d'acord amb l'elevat esperit cívic i patriòtic que ha demostrat en aquesta darrera etapa de la història d'Espanya.

ROSEND LLATES

Mirant a fora

Semblança

El president de la República Francesa, M. Doumergue, en el seu viatge a Tunis, s'ha fet tenir al corrent dels esdeveniments que han girat cap a Espanya l'atenció de tots els països.

De retorn del viatge a Toulon, els mariners de tots els vaixells en rada cridaren «Visca la República!» com és de reglament. — Té, sembla que siguem a Espanya — digué M. Léon Bérard, ministre de Justícia.

Qüestió de protocol

Com és freqüent en viatges oficials, el rei de Tunis concederà el president de França amb l'Ordre de la Sang, les insignies de la qual són molt cares i s'han de restituir, un cop mort el titular, al Gran Mestre de l'Ordre.

Aquest mateix ús existeix en altres Ordres, com la de l'Elefant de Dinamarca i la del Tusó d'Or a Espanya.

D'ençà de Felip V, hi ha una doble Orde del Tusó d'Or, amb dos Grans Mestres: l'emperador d'Austria i el rei d'Espanya. Però ni a Austria hi ha emperador, ni a Espanya rei.

Què passarà quan es mori algun cavaller del Tusó d'Or? A qui haurà de tornar les insignies?

Però aquesta qüestió no ens treurà cap hora de dormir.

Circumstància atenuant

A l'últim, Felix Weingartner, el conegut director d'orquestra alemany, ha pogut dirigir a París, on adhoc li ha estat donat un àpat que ha pres aires polítics, puix que tots els oradors han parlat de les bones relacions entre els pobles, de la pau universal i de la manera de mantenir-la, principalment a base de música. Però invariablement el millor discurs, perquè fou el menys encarcarat, resultà el de la senyora Schreiber, diputada al Reichstag, que es presentà com una alemanya amb circumstàncies atenuants, perquè he nascut a Viena.

L'emigració austriaca

Després de la guerra, Austria ha passat molta misèria, la qual ha provocat una gran emigració, i no pas emigració temporal, de gent que va a buscar feina als països veïns, sinó emigració definitiva. El canceller Ender, però, no creia que això fos cap mal. Deia un dia al Consell Nacional d'Emigració:

—Tot emigrant alleugerix les finances de l'Estat, perquè no ajuda a consumir els fons de socors als aturats forçosos. Els seixanta mil austriacs que han emigrat aquestes darrers deu anys, més que res, han fet un gran servei a llur pàtria i n'han permès l'aixecament financer.

No fa gaire, el ministre d'Agricultura, Andreas Thaler, cap dels agraris tirolesos, ha dimitit el càrrec per anar a fundar una colònia agrícola austriaca al Paraguai. Havia demanat tres cents homes que el volguessin seguir, i se n'hi van presentar més de deu mil.

Antisemifisme

Els racistes obtingueren uns quants llocs a l'Ajuntament de Bremen i, tan bon punt en prengueren possessió, proposaren de prohibir que als escorxadors de la ciutat es sacrificassin bestiar segons el ritus jueu.

Que la comunitat israelita en protestés, era d'esperar; ja no ho era tant que també ho fes el Norddeutscher Lloyd.

Aquesta companyia de navegació alegava que l'adopció d'aquella mesura l'obligaria a comprar a una altra ciutat la carn destinada als emigrants israelites d'estricta observància i es corria el perill que els jueus de Polònia i de Romania triessin un altre punt d'embarc per emigrar a Amèrica.

Historieta escocesa

Un escocès, estalviador com tots ells, pren un doble en una taula de cafè. Tot d'una s'adona que una mosca ha caigut dintre el got. Es beu quasi tota la cervesa i crida el cambrer, li ensenya la mosca i protesta enèrgicament de la poca condició del cafè, etc. El cambrer li porta un doble acabat de tirar.

Un escocès d'una taula veïna, que també està bevent un doble, ha vist tota la manobra. Així que el cambrer se n'ha anat, pregunta cortèsament al primer escocès: —Dispenseu; esteu llest de la mosca?

Els dos sexes descontents

L'Òpera de Dresden va decidir formar la seva orquestra amb dones, les quals a tot arreu del món cobren menys que els homes; però, a fi que els espectadors no se n'adonessin, les artistes es veïen obligades a vestir-se d'home abans d'asseure's davant del faristol.

Com era previsible, el subterfugi fou descobert aviat, i ha suscitat violentes protestes de totes bandes: pel cantó dels homes, perquè molts músics no tenen feina; pel cantó de les dones, perquè les feministes no admeten que les dones s'hagin de vestir d'home per trobar feina.

Historieta americana

Fa tres anys, un gran businessman de Chicago es troba malament i consulta els millors especialistes del país. Tots li diuen que només té tres anys de vida. L'home, doncs, liquida els seus negocis i decideix divertir-se i prou, durant el temps que li queda. Però les distraccions, els viatges, els canvis de clima i d'habituds en fan un home nou talment que al cap dels tres anys és un home curatiu... però que s'ha gastat tota la seva fortuna.

El businessman, aleshores, arma un plet contra els metges, i els reclama, per danys i perjudicis, exactament el valor de la seva fortuna, que ha gastat en tres anys fiant-se en el diagnòstic i pronòstic dels metges.

RELÍQUIES NACIONALS

La bandera de l'Estat Català de 1873

La primera temptativa de creació d'un Estat Català, que volia federar-se lliurement amb Espanya tota i els diversos Estats que en ella es formessin, és coneguda. Fou feta, naturalment, a Barcelona, sota la primera República espanyola, els dies 8 i 9 de març de 1873, tot just un mes després de constituïda aquella República. Fou un intent efímer, que no pogué arribar a cristal·litzar davant l'oposició de Pi i Margall i tot el Govern central, que volien sotmetre a les Constituents l'Estatut general de la Federació.

El volien treure al carrer per a contrarestar una manifestació monàrquica, i van fer-ho. Després fou sempre l'estendard del Club fins a la República. Millor dit, fins al 9 de març, en què fou consagrat oficialment — i històricament — en el balcó de la Generalitat, quan Catalunya intentava reconstituïr-se amb la proclamació del seu Estat Federal.

Aquell Estat Català no tingué pròpiament bandera. Però l'estendard del Club dels Federalistes li'n féu, i esdevingué la seva ensenya oficial mentre pogueren mantenir-lo.

Mort l'Estat Català, restaurada la Monarquia nefasta de Sagunt, l'estendard no brillà gaire més al vent de les plaes. Els federals continuaren actuant, i el penó presidia dignament llurs reunions arborades, dintre la llar col·lectiva... Més tard, dissolts els centres, desfetes les organitzacions, desfermada sovint la repressió borbònica, l'estendard anà de mà en mà, i arribà fins i tot a passar molts anys a una barraca de Can Tunis! Tanmateix, la vella guàrdia vetllava: després de molts tràmits llargs d'explicar, Pau Cot pogué tenir la relíquia entre les altres coses estimades, dintre el seu piset fosc del barri de Santa Caterina.

En tota aquesta llarga època de vicissituds, només sabem tres sortides de l'estendard. La primera va ésser en 1881, quan Pi i Margall vingué a Barcelona. (Fou llavors que li afegiren el mot «Pacto», motiu de discòrdia encesa amb els partidaris d'Almirall. Fou un acte polèmic. La teoria del pacte era interpretada diversament, aleshores, pels federals i pels catalanistes. Sembla que Almirall s'hi va enfadar força.) La segona sortida va ésser per anar a la festa de la Solidaritat. La tercera i darrera, per veure com posaven la primera pedra al monument del propi Pi i Margall, en 1917.

L'estendard amida 126 per 90 centímetres. A l'envers hi ha les inscripcions següents: «Estat Català» (al centre, dintre un triangle). — «Libertad—Igualdad—Fraternidad» (al mig del triangle). — «Club de los Federalistas». — El mot «Pacto» ja hem explicat com el van afegir. Es a baix. Les lletres de la cara són vermelles damunt fons groc, i el conjunt és també emmarcat de vermell. El revers és més simple:

REPUBLICA
DEMOCRATICA
FEDERAL

en groc sobre vermell. (Els bons federals catalanistes d'aquell temps, ingenius i romàntics com l'estendard mateix, escrivien encara en castellà la majoria de llurs coses.)

Vet aci l'estendard històric d'aquell Estat Català de 1873, gairebé llegendari per a nosaltres.

GRANIER-BARRERA

L'estendard federal de 1873

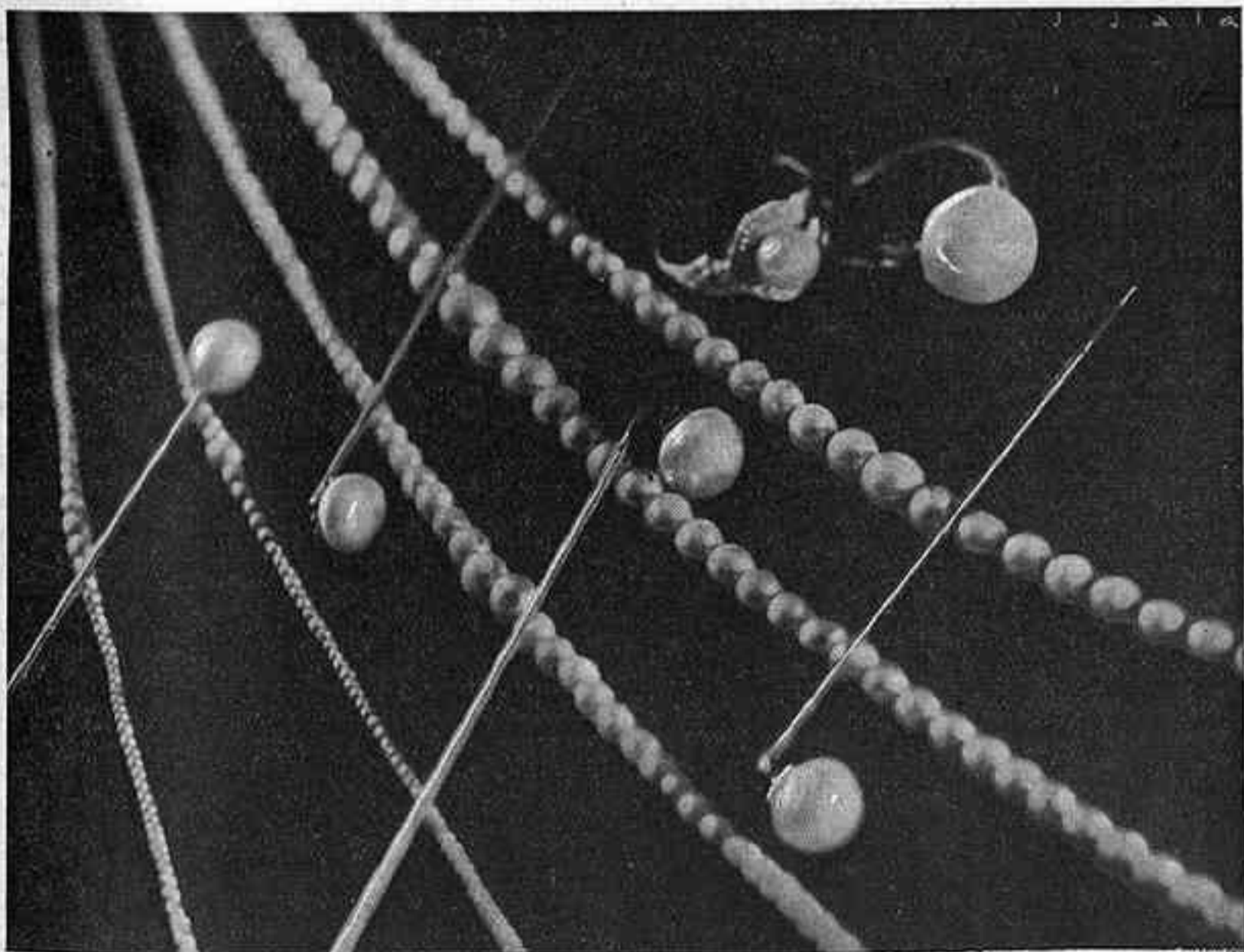
ració abans de tolerar la formació de cap Estat particular.

La història d'aquell assaig gloriós ha estat sumariament divulgada, aquests dies, per la premsa quotidiana. No hi podem afegir res. Només podem desitjar, com tothom, que l'Estat Català reanascut suara es consolidi per sempre, puix que ha evitat destrament els esculls que li donaren mort llavors. Així l'aspiració secular de la Nació nostra serà aconplida.

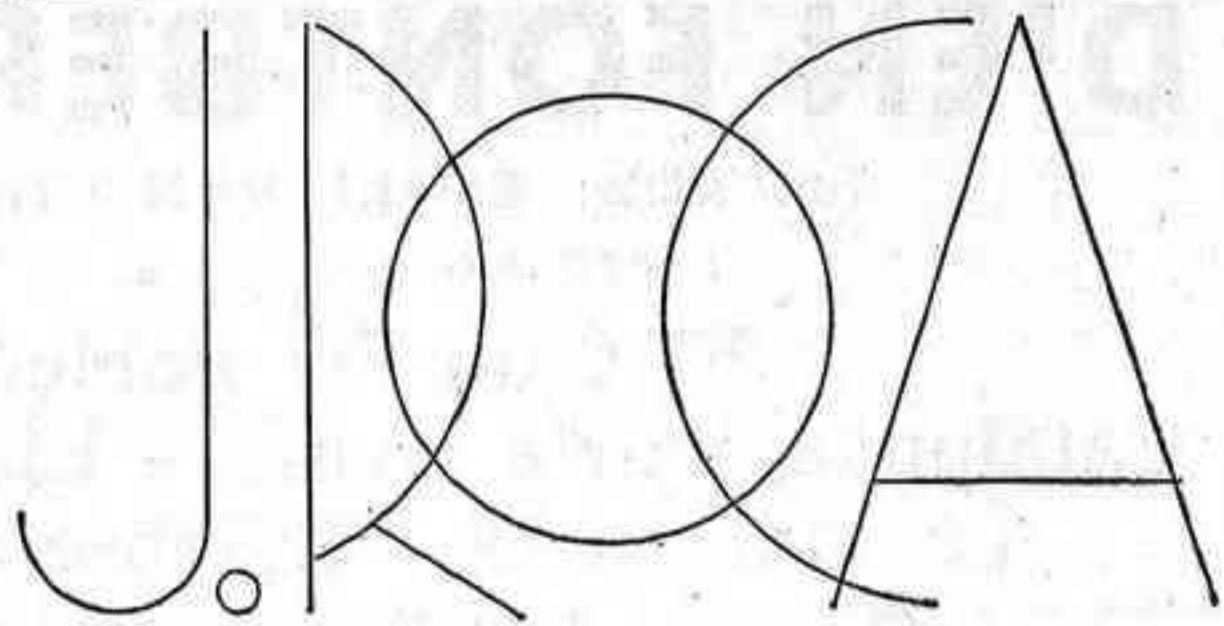
Molta de gent ignora, però, que l'Estat Català fugisser de 1873 tingué un estendard, i que aquest estendard ha estat servat fins ara, com mereixia, per un ciutadà que visqué aquelles gestes: Pau Cot i Verdagner, supervivent venerable de la República anterior, arxivi vivent.

Vet aci la història d'aquest penó, tal com ens l'ha explicada fervorosament el propi Pau Cot.

Va ésser fet en 1868 per alguns ciutadans barcelonins del «Club dels Federalistes». El van confeccionar amb una certa pressa...

L JOIER DE MODA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogравadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES

I PRESSUPOSTOS GRATIS

EL CINEMA

DEL TEATRE AL CINEMA

"Liliom" de Molnar

Es incontestable que en termes generals el públic que assisteix al teatre està més disposat a pensar, a acollir favorablement les innovacions i també els procediments insòlits, que no pas aquell altre públic que omple els cinemes. Adhuc les mateixes persones reclamen en una banda certes prudències que no els ve ni llunyament la idea de reclamar en l'altra lloc.

Potser serà perquè el públic està ja prou

les coses del més enllà, és una cosa a la qual no venim obligats.

L'important era mantenir el to, mig de farsa mig de misteri, amarat d'imatgeria popular, a la manera del modern teatre d'Henri Ghéon, i crec que Borzage ha reeixit. Les seves intencions són prou clares perquè no hi hagi lloc a dubtes.

Borzage ha pogut eliminar un sens fi de diàlegs la funció dels quals es reduïa a pre-

Liliom (Charles Farrell) i Júlia (Rose Hobart)

habituat al teatre per sentir-ne certa fatiga, la causa per la qual vegi amb simpatia tot assaig de revolució, tota novetat sensorial o bé simplement graciosa, introduïda en el motlle escènica.

No veiem ara als cartells d'un teatre el reclam d'un nom que diu: *Set accions simultànies en una mateixa escena!* I l'obra de Brückner, a la qual es refereix aquesta indicació, no fa sinó ocupar el lloc que l'any passat en el mateix escenari ocuparen obres americanes animades d'un semblant aire de renovació.

I pensem amb un Bernard Shaw, un Pirandello, un Molnar, per no citar sinó noms a bastament coneguts, triomfant i guanyant-se una popularitat cultivant un gènere que voreja sempre l'escàndol i posa a llum les perplexitats del sentit comú. Per bé que aquestes aventures fructifiquen a l'escenari, jo no sé el que s'esdevindrien transportades al cinema, o més ben dit, després de la darrera sessió Studio Cines, hi ha motius per a tenir dubtes sobre l'èxit de tal empresa.

La aventura de filmar Liliom de Franz Molnar que Frank Borzage ha portat a cap, és el que se'n diu una aventura arriscada, sobretot si el transcriptor s'atén a la fidelitat de l'original, ple de subtils psicològiques, d'excursions originals fora dels viarans dels llocs comuns i comportant, per acabar-ho d'adobar, un epíleg absolutament inversemblant.

Aquest epíleg, que no és sinó — per parlar en un llenguatge familiar en metodologia científica — una hipòtesi còmoda, per a posar en evidència certes veritats morals, juga en l'obra de Molnar exactament el mateix rol que en la Santa Joana de Shaw juga l'epíleg corresponent. Allí com aquí, la figuració de situacions que hem convingut a tenir per impensables, provoca una hilaritat saludable que no deu per això dissimular-nos l'eficàcia del procediment.

Borzage ha respectat al peu de la lletra l'obra original. L'única llibertat que s'ha permès ha estat en la manera com s'ha figurat les condicions d'aquest traspàs. L'autor ha anat a cercar els elements d'aquesta figuració en la imaginació de Liliom, emplet d'un parc d'atraccions. La invencible atracció que el *carrousel* ha exercit en vida damunt d'ell, lligat de peus i mans al costat de Júlia, el domina encara en la seva vida més enllà de la mort. Veure en aquesta candorosa figuració una sàtira sobre tota possible materialització antropomòrfica de

cisar la psicologia dels personatges. Per això comptava amb la lògica de la *camera*, tant o més cenyida que la lògica del discurs. Tenia sobretot una Rose Hobart que en el rol de Júlia s'ha revelat excepcional, amb tot el misteri interior d'una Grete Garbo i tota la intensitat dolorosa d'una Lillian Gish.

Tota la intenció de l'obra consisteix, crec jo, a veure com les existències es prolonguen damunt la terra i s'entrellacen entre elles. Una representació pagana del dogma de la comunió dels sants: «La gent s'imagina que és suficient morir per acabar... Morir no basta... Això fóra massa còmode.»

I mentre el món es recordi de nosaltres, no podem dir que nosaltres hàgim acabat realment. Això és el que ve a dir en el fons l'obra de Molnar.

El record de Liliom perdura i alimenta com una existència la flama de dues vides, i aquest record és molt més eficaç que no pas la presència de l'home, de Liliom en persona, home de virtuts indisciplinades, virtuts folles, capaçes d'atraure més calamitats del que ho faria un vici autèntic; home de bona voluntat, però inhàbil a fer la felicitat dels seus.

Heus ací l'avinentesa de tornar damunt la terra que és oferta a Liliom per a reparar el mal fet. Fidel sempre el seu tarannà, Liliom no pot sinó persistir en la seva barroeria. El primer que fa és apropiat-se el corn de l'arcàngel Gabriel (manca en la còpia donada a Studio Cines aquesta al·lusió al cabdill angèlic), acte que no fa sinó preludejar la nova cadena de disbarats.

Com a cineasta, Borzage ha fet una bona tasca. Els fotògrafs dits d'avancada poden aprendre moltes coses d'un film que debuta amb aquella bella imatge de Rose Hobart en mig de la resplendent vaixela de cristall i que es manté sense decaure en aquesta tessitura inicial fins a la fi.

Els mots no s'acumulen mai excessivament; el film marxa doncs a compàs d'un interès mantingut, un film naturalment que per a valorar en definitiva caldria no haver perdut cap mot dels diàlegs que els protagonistes sostenen entre ells.

Borzage sembla abandonar la fotografia obscura i velada dels seus primers films amb Janet Gaynor que senyalava reminiscències germàniques. Liliom és d'una fotografia lluminosa, clara i perfecta.

Apuntem un film coratjós i també una revelació sensacional: Rose Hobart.

J. PALAU

PANORAMA

Sessions especials

A més de Liliom, el film de Frank Borzage del qual llargament ens ocupem ací mateix, Studio Cines ens oferí en la seva darrera sessió *El tren blau*, film considerable realitzat per Ilya Trauberg i del qual parlarem en el pròxim número.

Els Amics del Cinema han canviat de domicili. Dimarts els hem trobat al Fantasio, on ens han donat a conèixer un documental sobre Afganistan i el film de Dupont: *Els dos mons*, film sobre la qüestió jueva parlat en francès.

"La Marsellesa"

Era de preveure. Aterrada la monarquia, moltes coses pecaminoses han deixat d'ésser-ho per convertir-se en saludables.

La Marsellesa, film de Paul Fejos que abans es deia *El capità de guàrdia*, prohibit per la censura perquè excitava a la rebel·lió, ha estat autoritzat i serà projectat molt aviat a Barcelona.

Com que és un film de Paul Fejos, hem cregut anunciant aquesta autorització comunicar una bona nova als nostres lectors.

La reestrena d'*El creuer Potemkin*, per altra banda, ens fa augurar una imminent ratxa de films russos.

Chaplin, jueu?

Segons un diari jueu, *Hajut*, cap allà l'any 1880, arribà a Londres un jueu rus, de nom Jude Kaplan, el qual s'anglicitzava el cognom de Chaplin, ingressava en un teatre de varietats de Whitechapel i més tard es casava amb una de les seves col·legues, cristiana, de la qual tingué dos fills, Sidney i Charlie.

Per la seva banda, Charlie Chaplin, en el seu llibre *Els meus viatges*, diu textualment: «No sóc jueu, però en mi hi ha alguna cosa de jueu; així ho espero, almenys, perquè tots els grans genis tenen una mica de sang jueva.»

Fatty

Un dels homes del cinema mut que més havien fet riure, Roscoe Arbuckle, conegut per Fatty, ha mort en la misèria.

Ja fa uns quants anys, en una festa nocturna que Fatty donava als seus amics en un hotel de San Francisco, morí una noia, Virginia Rapp, Fatty fou acusat d'aquesta mort, involuntària amb tota seguretat, ja que, al cap d'un procés que durà uns quants mesos, fou absolt. Però el procés li costà tots els diners que tenia, i un descredít total; la puritana Amèrica no perdona. A la rivalitat econòmica entre Los Angeles i San Francisco afegeix l'enyana al foc. Es va tornar

impossible la projecció dels seus films, per l'actitud del públic.

Va deixar els studios pels bols de vodevil, sense gran èxit. Després, obrí un cafè a Los Angeles, que no fou pas cap brillant negoci. Va fer quatre anys, es va presentar a l'Empire, de París, en un número idiota que fou xiulat sense contemplacions. Els que el recorden, asseguren que Fatty no hauria pas servit per fer films parlants. Aquest home que havia conegut la popularitat i la fortuna, des de l'escàndol que trençà pel mig la seva carrera, va anar de Rodes a Pilats, com diria En Pich i Pon, per acabar morint en la misèria més negra i gairebé oblidat de tothom.

Films contra la civilització

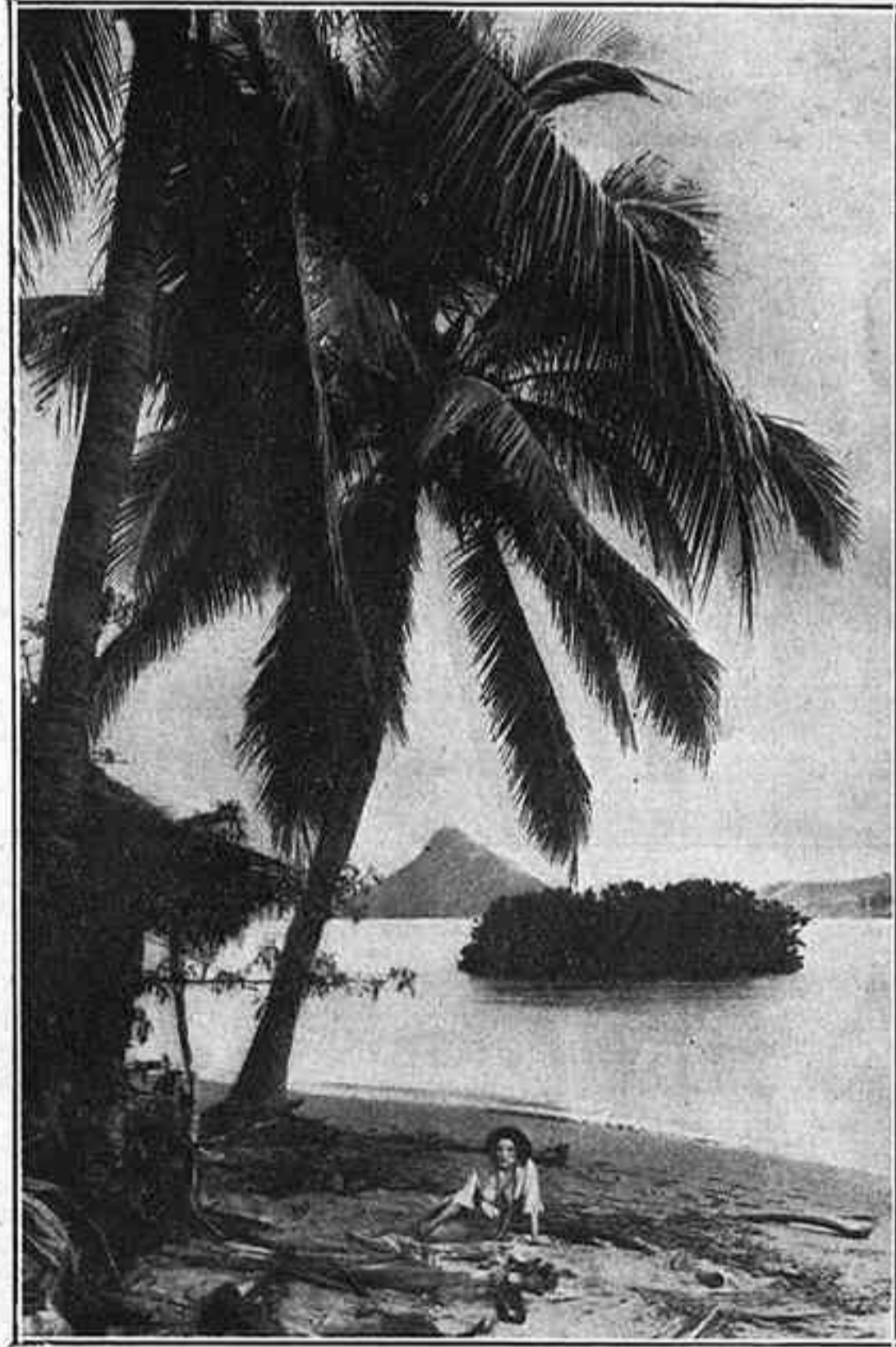
II. — Civilització com a presó

Es molt diversa la concepció de la vida rústega als temps clàssics i als temps romàntics. Si els homes del romanticisme giren la mirada al camp ho fan per un imperatiu de llibertat; els clàssics, per un imperatiu de perfecció. I és curiós que quan es tracta de fingir la natura el romàntic crea un parc anglès i el clàssic un jardí italià. El primer posa salzes, xiprers, rierols, i si

d'anar-se'n al camp. Horaci i Fray Luis eren homes de ciutat; el camp i la seva nostàlgia eren el cuplet de moda que calia servir lfricament, però que no els obligava absolutament a res. El mateix diríem de Bernardin de Saint-Pierre.

Aquesta desviació lírica vers el camp té en la cultura d'avui clars exponents constatables. Hi ha una devoció per la natura lliure — excursionisme, alpinisme, esports de neu, nudisme — que al meu entendre té totes les característiques d'una devoció romàntica. És a dir: natura com a llibertat; oposant-se a civilització com a presó; rebel·lió contra les traves socials i les petites misèries de la vida ciutadana.

Al cinema ens trobem amb una repercussió d'aquest fenomen. D'una banda, els films documentals que ens fan amics de les petites coses desconegudes i allunyades. Aquests films tenen una intenció apologètica. Recordem les tres famoses produccions de Van Dyke. *Moana* era simplement la presentació del paradís. El que un romàntic anomenaria amb paraules típiques *la invitació al viatge*. *Ombres blanques* tenia ja una intenció política, col·lectiva; per això l'he citada al meu article anterior. (Civilització com a pretext de domini.) En canvi, *El pagà de Tahiti*, per bé que xop d'una intenció molt semblant, resolva el problema afectiu en un sol personatge, que personalitzava una Arcàdia de somni i en feia una magnífica propaganda. Hom veia l'home lliure, clar, plàstic, alegre, salvatge; després hom veia l'home lligat de mans i peus per la civilització que li imposava un ridícul abillatge i l'explotava sense pietat.

El paisatge dels films de Van Dyke

és possible algun castell enrunat i carregat de molsa; el segon fa camins amb tirallines i els flanqueja de boixos afaitats.

El romàntic estima el camp — la natura — perquè el lliure albir s'hi conrea i els camins esgarriadors són pròxims; troba que la civilització és asfixiant i cerca a qualsevol preu una alenada d'aire lliure. El clàssic, en canvi, no veu pas en el camp ombra de turbulència; hi cerca, si de cas, aurèola de serenitat.

Es evident que ambdues concepcions són falses, i responen a modes canviant i alterables. No hi ha cap romàntic, ni — molt menys — cap clàssic, que parli seriosament

Aquesta contraposició entre natura i civilització, aquesta propaganda — per evàngeli de llum — de la natura, és viva també al darrer film — *Cain* — de Léon Poirier.

Però tot això, diríem, és la propaganda per via positiva; hi ha també una propaganda negativa; d'atac. Constatable sobretot en alguns films soviètics. Recordem — a *Tempestat a Asia* — la caricatura de les modes europees i el seu seguici d'esclavatge corporal; senyalem també aquestes mateixes característiques a *L'exprès blau*, el film de Trauberg que he comentat en l'anterior article.

GUILLEM DIAZ PLAJA

Dibuixos sonors alemanys

Els films de dibuixos animats han arribat completament al públic. Actualment es fa difícil trobar programes sense la cinta de dibuixos sonors.

Els ianquis en tenen el monopoli de producció.

El cinema alemany — únic competidor possible al cinema nordamericà, puix que les produccions soviètiques, comercialment, no existeixen — s'ha adonat de la formidable importància dels films de dibuixos i s'ha apressat a portar realitzadors als seus estudis. La influència ianqui hi és aclaparadora. No podia ésser d'altra manera, donada l'especial psicologia del poble alemany, de la qual els dibuixos animats són completament antitètics. Els principis, la sèrietat, l'ordre, etc., s'oposen a la concepció essencial dels films de dibuixos. Per això produir aquests films és pels alemanys una derrota. És una claudicació a principis absolutament estranys.

Es curiós veure la U. F. A. pendre's de tots els encarcaments, per atènyer la senzillesa, l'esqueuema, la deliciosa simplificació dels dibuixos animats. En la primera cinta que hem vist — *Folla serenata*, passada

fa poc al Tivoli junt amb *La darrera companyia* — encara hom no s'ha després de l'enfereix ideològic i d'escenari, característic dels films alemanys.

Hi ha, però, un gran pas donat. No obstant, hom pot apreciar, a primera vista, grans divergències entre les dues tècniques. La puresa del film ianqui és lluny, encara, d'ésser assolida per la tècnica alemanya. L'estilització de personatges i de perspectives, es veu només intentada en els films alemanys. Les decoracions encara no han desaparegut. Les bambalines, rígides, extremadament rígides, resten encara acartonades, quan ja no poden ésser de res més que de cautxú; plegables; hom ha de poder posar-se-les — si cal — a la butxaca. Els personatges, fora dels moments de més transparent imitació ianqui, viuen mig encantats; són pobres de moviment. La mateixa música acusa aquest sentit de amigryna poètica.

L'humor, ací, és un producte minso de la torturació germànica. Hom no pot manca gràcia — riure ni francament, ni sorollosament.

PERE GRASES

Fèmina
La més genial creació de

ERNESTO VILCHES
EN
WU-LI-CHANG

DUES PRODUCCIONS EN ESPANYOL
Metro-Goldwyn Mayer

Avui riulla contínia amb
La señorita de Chicago
CHARLEY CHASE

COLISEUM

El fall unànime del públic considera
MONTE-CARLO

l'obra mestra de
JEANETTE MAG DONALD

I de son genial creador
Ernest Lubitsch

Es un film Paramount

FANTASIO

de l'animador E. A. DUPONT, creador de Variété ha estat estrenada en sessió d'Art, per "Amigos del Cine", amb èxit clamorós.

INTERPRETS:
Maxudiun, Mary Glory, Henri Garat

MUNDOS

Programa GAUMONT

LES ARTS ACTUALITATS DISCOS

Els colors de la bandera

L'adveniment tan desitjat de la República Espanyola ens ha sorprès pel que ha tingut de precipitat; ens ha trobat desproveïts de tot l'emblematisme oficial. Els homes que de tota la vida havem treballat per aquest canvi polític ens havem preocupat de la substitució de la majoria d'instruments de govern d'estructura monàrquica pels d'estructura republicana, excepció dels que són de més apremiant necessitat quan l'hora del trasbals als nostres braços no havem sabut com expressar el nostre entusiasme, com cantar la concòrdia retrobada, ni com plasmar la forma de govern que nosaltres mateixos ens havem donat. Per tal de sortir del pas havem manlleuat el cant de la Marsellesa, o, més ben dit, la fonada; perquè la majoria dels nostres conciutadans no coneixen la lletra de l'himne francès, ni la seva adaptació al tarannà català d'ara fa cent anys. No hem pogut disposar d'altra bandera nacional republicana que la del partit d'oposició republicana durant la monarquia, bandera que no plau a ningú, ni al mateix govern provisional de la República. Ni, en fi, no havem tingut altre remei que recórrer a la vella iconografia francesa de la matrona romana, un qualsevol bust de matrona col·fíat amb la barretina frígia, quan hem volgut representar-nos la figura de la República Espanyola.

Diu si el govern de Madrid tracta de substituir els colors de l'actual bandera republicana per d'altres colors. I això és el que caldria, no sols per tal de no fer de la bandera d'un partit polític bandera federal, sinó perquè els colors de l'esmentada bandera són desassortits, lletjos i tristosos de composició.

Hi ha una llei colorística que, tant si es vol com si no es vol, regeix en la confecció de banderes; llei que de respectar-se o eludir-se assegurarà l'èxit o el fracàs afectiu de la bandera. I és molt probable que aquest èxit o aquest fracàs afectius repercutin més o menys en l'economia espiritual i àdhuc, de retop, en la material de la nació. Aquesta llei colorística és la que repudia els colors negre i groc i reclama el blanc. Poc o molt, el blanc ha d'alternar amb els colors vermell, blau, verd maragda o morat, que són els únics que convenen a la bandera. L'eficiència d'aquests colors és per l'ordre següent: blau, vermell, verd, morat, sempre alternant amb el blanc. Si el blanc és escàs, com en les banderes portuguesa, turca o anglesa, la coloració massa saturada de la bandera l'entenebreix, i lleva optimisme i brillantor. Si el blanc domina massa, com en la bandera japonesa i d'altres encara més blanques, aleshores l'emblema s'empobreix i es rebaixa temiblement a la categoria de drap domèstic, a la categoria de cobrellit, de llençol o de camisa. Les banderes d'un sol color absolutament desproveïdes de blanc, com és el cas de la socialista, devenen antigüoses i provoquen una sensació com d'asfíxia. Si són dos o més els colors que acaparen la bandera contra el color blanc absolutament foragitat, com és el cas de les

banderes venezolana, xinesa, romanesa, aleshores a aquella sensació d'asfíxia s'afegeix la sensació de tristor, d'hivernament i de senilitat que comuniquen els colors primaris juxtaposats; i això és tan cert que àdhuc quan la bandera té una part equitativa de blanc però disposada a un extrem, ço és, sense separar els dos colors primaris, la sensació de tristor i d'asfíxia és la mateixa que en les banderes de diversos colors desproveïdes de blanc, ço que es constata en les banderes de Sèrbia i de Montenegro.

Si entre els colors de la bandera figura el groc, com és ara la nostra, l'espanyola, la de Bolívia, la d'Abissínia, la de Romania, en tals casos desapareix per afejeadura tota la gràcia colorística de la bandera. El groc, color d'altra banda tan bonic, és el color mortal per a les banderes, i molt particularment per a les que no tenen blanc: és per a les banderes un color tan mustigador com el negre. Per això les banderes alemanya i belga són més aviat disgracioses i aclaparadores; i és per totes aquestes raons que les nostres banderes no ens acaben de satisfer. Si la bandera és tota groga, com la russa dels temps dels tsars, l'efecte és sinistre com si l'ensenyia fos tota negra; potser que, en bona part per causa d'aquest inadequat color groc, el tsarisme féu la mala fi que tots recordem...

La composició colorística més reeixida per a les banderes serà doncs la que alterni equitativament un o dos dels colors senyalats abans com els més adequats (no pas més de dos!) amb el blanc. Així són tan reeixides les banderes francesa, italiana i holandesa.

Els confeccionadors de la nova bandera republicana d'Espanya haurien de tenir en compte aquesta llei dels colors aplicats a les banderes si en volen reeixir una que aparegui eternament jove, optimista i radiant.

En la nota sobre reforma de la bandera republicana que el govern ha fet pública, s'expressa el desig d'empendre aquesta reforma segons els dictats de l'heràldica, tota vegada que l'actual bandera republicana espanyola no respon a aquests dictats. Això ens sembla una grossa equivocació, no solament perquè les lleis de l'heràldica poden en aquest cas imposar-nos una composició lletja o depressiva de colors, sinó perquè l'heràldica és una pseudo-ciència que no té aplicació sinó en l'arqueologia, i que només pot obrar sobre els pobles feudalitzats, els que reconeixen un senyor hereditari.

Potser no seria gens desatinat per part dels catalans que aprofitessin aquesta avinentesa per a també refer la nostra bandera. Crec que els nostres conciutadans han donat proves prou evidents de civisme perquè, sense temor d'exaltar puerils xovinismes, puguin posar damunt de la taula aquesta proposta tan saludable i considerar-la amb atenció. D'altra banda, mai no es presentarà com ara una avinentesa de reforma dels colors nacionals com la que ara es presenta. I no seria pas Catalunya l'únic poble que reformés la seva bandera sense recórrer a l'heràldica.

Però, no cal dir que si el govern de Madrid o el de Barcelona decideixen perpetuar els colors de la bandera espanyola o de la catalana, tothom ha d'acatar aquestes decisions i considerar sempre més els colors actuals com si fossin els més bells i assortits del món.

CEPILLERIA MODERNA

raspalls per a tots els usos
artículos de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

BADRINAS

Mobles moderns
Sales d'exposicions
Teles De Te Ku
Objectes per a regal

Diagonal, 460.-Barcelona.-Telèfon 73963

—Que s'ha tornat boig el personal?
—Estem sonoritzant un documental sobre les selves africanes.

(Les Nouvelles littéraires, París)

—Amb aquest impermeable, un no s'adona de la pluja, l'hi asseguro.
—Però... com me n'adonaré que ha acabat de ploure?

(The Humorist, Londres)

—L'esperit de Beethoven ha respost? I què ha dit?
—Ha prohibit a la meua dona que se-gueixi tocant obres seves.

(Le Rive, París)

JOAN SACS

G. A. T. E. P. A. C. són: Pel grup del Centre: Srs. Martínez Chumillas, Fernando García Mercadal, F. Calvo de Azcoitia, F. López Delgado, Anibal Alvarez i Esteban de la Mora. Pel grup del Nord: Srs. Vallejo, Aizpúrua i Labayen. I pel grup català: Srs. Rodríguez Arias, R. de Churrucá, S. Illescas, J. Cl. Sert, J. Torres Clavé, Subinyo, Perales, Armengou i Alzamora. Aquests tres subgrups es regeixen independentment, actuant únicament com a grup espanyol en les relacions internacionals.

En el local recentment inaugurat hi ha una exposició de productes industrials, models d'instal·lació d'interiors, mobles, materials nous de construcció presentats per tots els industrials que han aportat llur col·laboració i ajuda a la lloable empresa dels joves arquitectes.

Fins a la data, G. A. T. E. P. A. C. compta amb els vint-i-cinc industrials següents: Siemens, Catalana del Gas, S. A., Sert, S. A., Bloch S. Broch, Fuster Fabra, J. Vallés, Rómulo Bosch, J. Blanch, Pallàs Gamandé, Eclipse, S. A., Uralita S. A., Columbia S. A.; E. Sagnier, Martí i Palà, A. Rigol, E. Cardona, Biosca i Botey, S. L., E. F. Escofet i Cia., Vidua J. Ribas, H. Heydet, F. Blasi, Butsemis i Cia., Villaró i Valls, S. A., A. Tronch, i Rivière i Cia.

Cada un d'aquests industrials exhibeix mostres de la seva especialitat per tal que el visitant s'informi i conegui els avantatges dels nous materials i procediments de construcció.

Són interessants, per exemple, les peces de ciment cel·lular que la casa Rómulo Bosch ha introduït en la nostra construcció. Una d'aquestes solucions el tradicional revoltó de rajoles per mitjà d'una sola peça que descansa sobre la mateixa ala inferior de la biga — com en el revoltó — i amb la qual hi ha un estalvi de temps considerable.

De cada una d'aquestes cases expositors podríem — si tinguéssim prou espai — assenyalar altres tantes solucions i productes, tots ells força interessants en la construcció moderna. Deixem a la iniciativa del visitant aquesta exploració, amb la qual confiem que esdevindrà, tot seguit, un convençut defensor i practicant de les modernes solucions constructives.

Entre altres activitats del grup, anunciem l'aparició, dintre de pocs dies, de la revista trimestral A. C. (arquitectura contemporànea), portantveu de l'entitat, en la qual que-

ACTUALITATS DISCOS

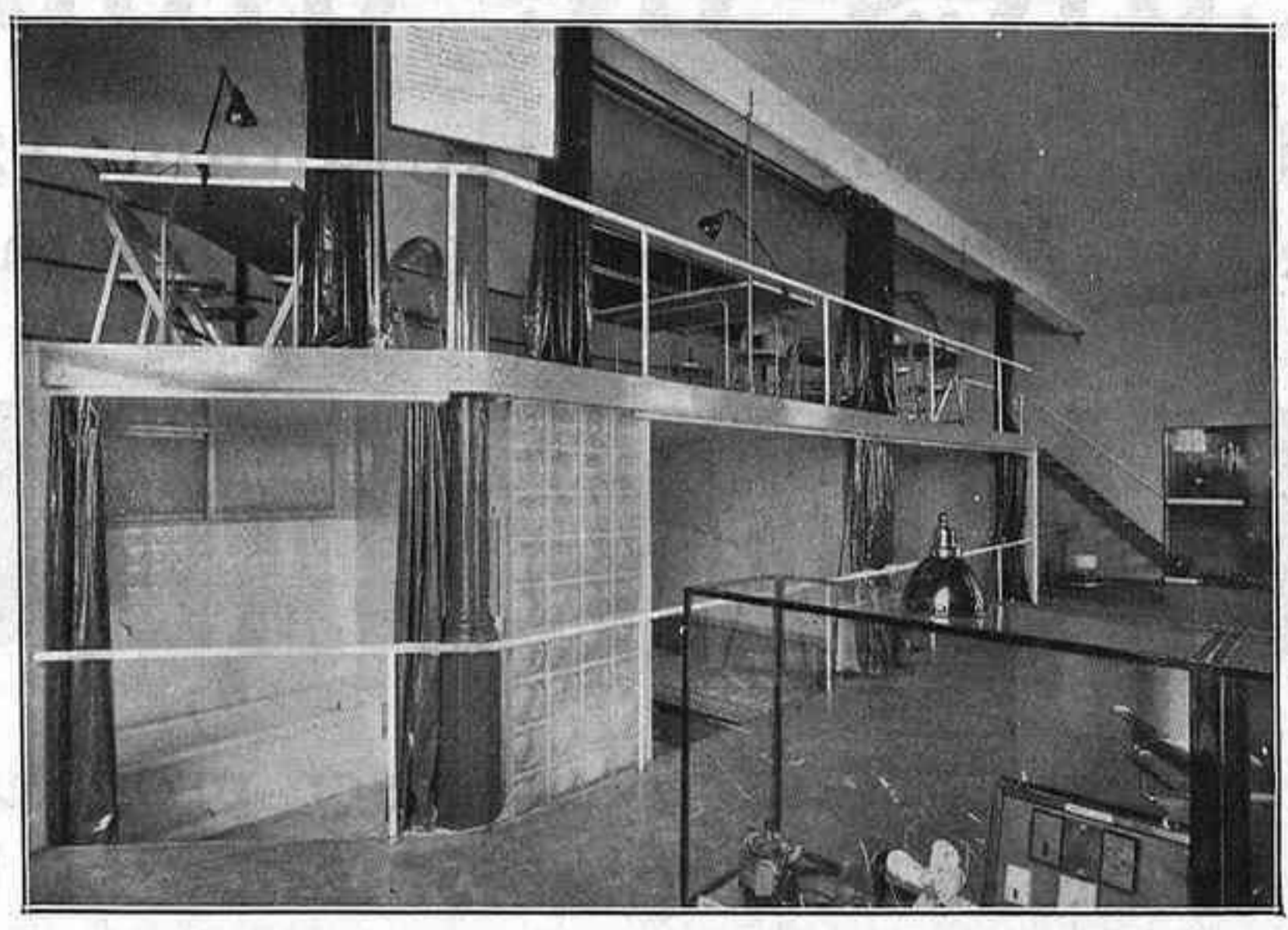
G. A. T. E. P. A. C.

El «Grup d'arquitectes i tècnics catalans per al progrés de l'arquitectura contemporània» ha inaugurat el seu local social — passatge de Pi i Margall, 99 — per així continuar la seva iniciada tasca de renovament de la nostra arquitectura.

Recordem que aquest grup, conjuntament

daran registrades totes les manifestacions del nostre món arquitectònic. Així, bona part del primer número seria dedicat a l'Exposició d'Arquitectura que es celebra l'estiu passat a San Sebastián. En la doble pàgina central s'inseriran gràfics i fotografies sobre la urbanització de Barcelona futura.

Es un fet, doncs, que les joves promocions d'arquitectes i tècnics d'agencaments

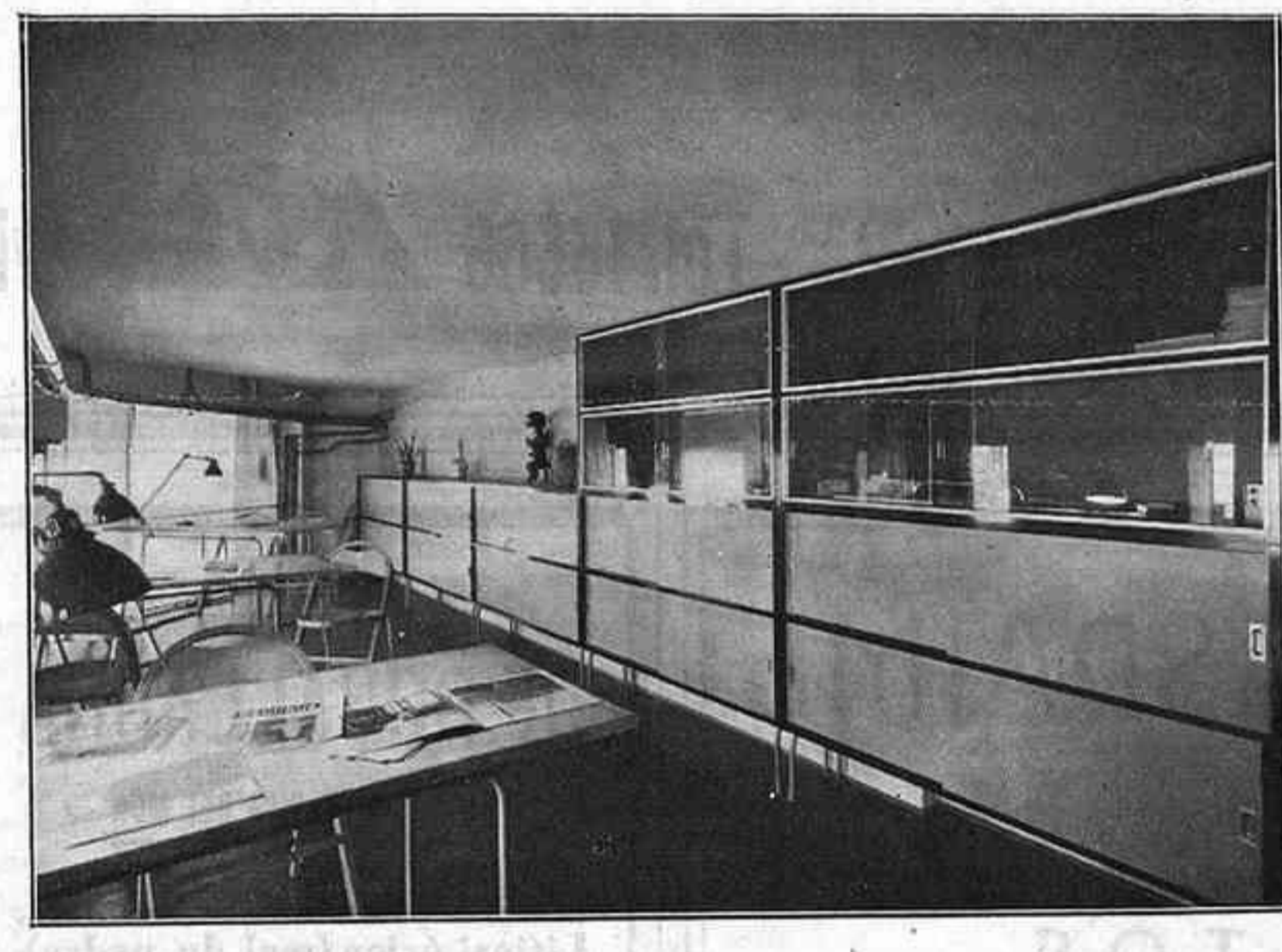

El local del G. A. T. E. P. A. C.

amb altres de similars establerts a Madrid, San Sebastián i Bilbao, formen el G. A. T. E. P. A. C., entitat representativa a Espanya del «Comité international pour la réalisation de l'Architecture contemporaine» (C. I. R. P. A. C.).

Els arquitectes que actualment formen el

d'interiors comencen des d'ara a organitzar seriosament i eficaçment la implantació en el nostre país, de les tendències modernes de construcció. Si, malauradament, no tenim encara institucions especialitzades per a tals finalitats, com la prestigiosa Bauhaus alemanya, podrem comptar amb l'entusias-

Un recó del mateix local

me dels dirigents de la G. A. T. E. P. A. C. per realitzar la tan esperada i necessària renovació arquitectònica de la nostra ciutat, tan martiritzada per tota mena de «genialitats artístiques».

A la feina, doncs, joves arquitectes i joves decoradors!

J. G.

Exposicions

De la nostra habitual visita a les galeries d'art hem de remarcar, d'antuvi, l'agradable troballa d'un pintor inèdit de prometedores possibilitats en el nostre mercat artístic. En la seva primera exposició a la Sala Busquets, Lluís Morató ens presenta teles d'un mestratge molt ajustat (com *Galerías, Els líbres i els paisatges de Sant Martí*, números 6 i 9), per les quals veiem una marcada tendència al nou *fauvisme*, assimilat, però, per un temperament agut.

Sembla que els aires de París han provat molt a l'artista sabadellenc Vila-Puig. En els seus paisatges dels voltants del Sena hi ha una matisació de grisos excel·lentment explicada.

L'actual exposició de pintures de Porcar segueix la mateixa fisonomia d'altres vegades: les composicions decoratives s'alternen amb paisatges. I com sempre, és en aquesta darrera modalitat on Porcar es fa estimar més. A cada nova exhibició els seus paisatges es mostren amb una major gravidesa. En alguns fragments, però, preferim que la pasta tingui un gruix més moderat i menys superposat, perquè cal vigilar les interferències pictòriques.

L'escultura de Pere Jou guanyarà enormement quan es decideixi a abandonar els estils decoratius i la premeditada acusació de les masses. Prova d'això és l'admirable bronze exposat, *Cap de nen*.

Les pintures d'Antoni de Ferrater cada dia són més agradables.

S'ha efectuat la segona exposició-adjudicació de l'«Organització Joan Merli», a la Sala Badrinas.

El conjunt de l'exposició manté el to que era d'esperar, per les prestigioses signatures que en formen part. A més dels *pou-lains* de la primera exposició, els pintors: Bosch-Roger, Carme Cortès d'Aguadé, Ramon López, Josep Obiols, Josep Prim, Miquel Villà i Pesculor Joan Rebull, aquest any es presenten teles dels joves pintors F. Vidal Gumà i E. Grau Sala.

Un conjunt que fa goig de veure.

MÀRIUS GIFREDA

Auditoriums de discos

Fa uns mesos, diverses revistes especialitzades en música, anotaven amb un gran descobriment, l'apertura de sales en les quals el concurrent, per un módic preu, podia triar un disc i sentir-lo. Això fa temps ja va ésser vist i amb no gaire èxit de durada, aquí mateix a Barcelona. Un establiment de la Rambla oferia aquesta novetat i mentre no va passar massa temps, aquesta mateixa novetat va aguantar l'establiment; després no podia durar. Per módic que sigui el preu, sempre és extremadament car. Qualsevol espectacle proporciona un passatemps més interessant i de més durada.

En les revistes que comentem, i especialment en *La Revue Musicale*, s'argumenta a favor d'aquestes sales la facilitat que té l'auditor de poder triar dintre d'un repertori extens, propi d'un establiment públic i que no és possible en una discoteca particular. Això sempre serà una raó important, però cal mesurar-la, puix l'aimant del gramòfon especialitza les seves adquisicions de discos dintre del gènere a què el decanta la seva afició, i així ja és possible que de casa estant tingui el que hauria d'anar a triar en l'establiment públic.

Tampoc ens convenç el fet que amb el disc sigui possible fer arribar la música a llocs i ciutats on no poden formar-se ni actuar grans conjunts ni artistes de certa vàlua. En ciutats petites tampoc és possible que s'aguantin amb rendiment comercial establiments d'aquesta mena. Potser sí que això fora possible amb la protecció d'un mecenatge o de corporacions públiques, però en aquest cas seria més convenient que aquests ajudessin amb cabals per a la formació de discoteques circulants.

La forma que s'ha donat a aquests auditoriums, ja de si és d'una greu incomoditat, i cal advertir de passada que potser és un dels principals avantatges que compensa els molts inconvenients de la música mecànica, el poder sentir la música de casa estant i amb comoditat, que no són possibles en un local públic. Ara bé, la instal·lació dels establiments a què ens venim referint, s'ha fet en la majoria d'ells en forma que l'auditor escolta amb auriculars, i això comporta a més de la incomoditat, una distorsió de sonoritats que dificulta l'audició, i més si la transmissió entre l'aparell reproductor i l'auditor s'efectua acústicament i no per mitjans elèctrics. Afegeix a més l'efecte còmic que produeix una sala amb una sèrie de senyors de cara a la paret, les faccions del rostre dels quals va reflexant el que escolta, sense cap explicació per al reste dels que són a la sala.

Cal deixar-se, doncs, d'aprofitar el disc en altre lloc que no sigui de casa estant, i més quan el disc només va dirigit a un auditor. La fabricació de discos que per ara no obté la primera matèria en forma que no es ressentit de repetides audicions, no és prou perfecta encara perquè la matèria del disc aguantí l'ús repetit i gairebé seguit a què ha d'estar sotmès en un establiment públic.

CAMISERIA F. Vehils Vidal

32-Avinguda Portal de l'Àngel-34
7, Plaça Universitat, 7

BRUSES models especials, des de 12 pessetes
SUETERS nova col·lecció, des de 8 pessetes
MITJONS canel·lats exclusius, des de 3'50
CAMISES OXFORD PANAMÁ
"Estrella" amb coll, 12 pessetes
MOCADORS ARGENTINS
per a SENYORA, des de 7 pessetes
72 models de colls forts i flutsos
a 1 pesseta 3 per 2'50 ptes.

—El cambrer et mira com si no haguessis pagat.
—Però jo me l'estic mirant com si ja hagués pagat.

(Lustige Blätter, Berlín)

—No us en doneu vergonya, demanar caritat amb unes mans tan brutes?
—No tothom pot dur guants...

(Le Journal, París)

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

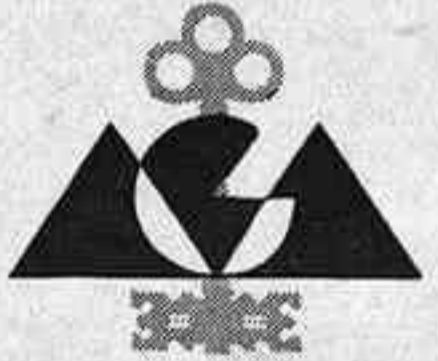
mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.er, 2.ª - Tel. 16606

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er: MADRID

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Sucre, Ilet, b., 5 cts.; extracte regalèsia, 5 cts.; extracte diacodi, 3 mlg.; extracte medul'la vaca, 3 mlg.; Gomenol, 5 mlg.; sucre mentolnat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Lítiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatosa Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors general

FORTUNY, S. A.

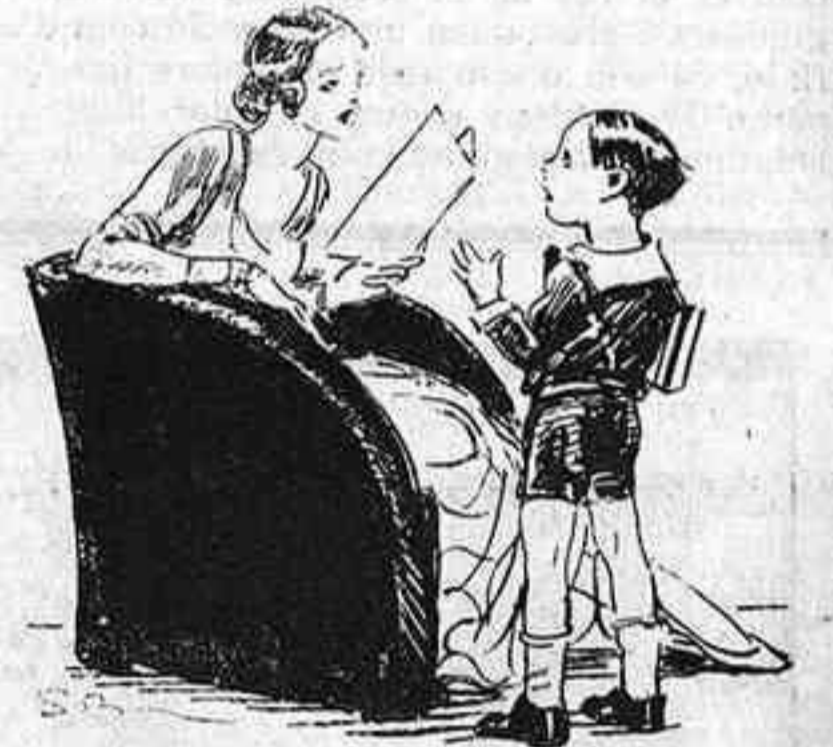
Carrer Hospital, 32 i Salmeró, 133

—Us convé cura de repòs, res de mals de cap. Hauríeu d'anar un mes a la muntanya.

—No seria igual fer anar-hi la meua dona?

(L'Intransigeant, París)

—Un altre zero d'història?
—Si aquest mestre sempre pregunta coses que passaven quan jo encara no havia nascut...

(Il Travasso delle Idee, Roma)

Anuncieu a MIRADOR

Suscriteu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr.
que viu a
carrer n.º es subscriu a **MIRADOR**
vel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.
..... de de 193.....
Signature

—Mira que acabar d'espanyar tres pisos i dues caixes fortes i no poder obrir un paraigua!

(Ric et Rac, París)

—Em sembla que no caldrà que em tregui el coll per tallar-me els cabells.

—Encara que no es vulgui treure el barret, és igual.

(Le Matin, París)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telegr. "Carbur" 1

BARCELONA
Mallorca, 232

Telefòn 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya); OXIGEN 99 %, DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; FERRO MANGANES; FERRO SILICI; SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits; CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Tallor i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telefòn 10010
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques
per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena
Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia